

Handläggare: Lena Skott
Telefon: 08-508 20 032

INRIKTNINGSÄRENDE GÄLLANDE FÖRSKOLEUTBYGGNAD

FÖRSLAG TILL BESLUT

1. Vantörs stadsdelsnämnd ger förvaltningen i uppdrag att planera förskoleutbyggnad enligt förvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2005-03-06.
2. Vantörs stadsdelsnämnd godkänner att utredning och planering sker gällande tillbyggnad och/eller ombyggnad av objekt redovisade i förvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2006-03-06.
3. Vantörs stadsdelsnämnd ansöker om stimulansbidrag hos kommunstyrelsens ekonomiutskott om totalt 4,2 mnkr motsvarande 0,7 mnkr för beställarstöd och 3,5 mnkr för förprojektering/projektering, enligt förvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2006-03-06.

Monika Viklander
Stadsdelsdirektör

Göran Sjödin
Avdelningschef

SAMMANFATTNING

Antalet barn i åldern 1-5 år i Vantör ökar stadigt. Förvaltningen redovisar i detta ärende nuläge och planerade insatser de närmaste åren för att tillgodose barnomsorgsgarantin och målet om minskade barngruppsstorlekar. Det är förvaltningens bedömning att det är nödvändigt att planera för fler förskoleplatser än det faktiskt förväntade behovet då erfarenheter visar att vissa förskoleprojekt inte kan verkställas av olika skäl.

I ärendet presenterar förvaltningen förslag på projekt för att klara behovet under 2006-2007. Därutöver föreslås att förvaltningen arbetar vidare och undersöker ett brett spektrum av projekt med olika placeringar. Syftet är att stadsdelsnämnden ska ha beredskap att snabbare än tidigare kunna aktivera förskoleprojekt vartefter behov uppstår.

ÄRENDETS BEREDNING

Detta tjänsteutlåtande är utarbetat inom strategi- och planeringsavdelningen samt verksamheten för barn och ungdom. Samverkan och information enligt § 19 MBL har skett i barn och ungdoms samverkansgrupp 2006-03-09. Samverkan och förhandling enligt § 11 MBL har skett 2006-03-16.

BAKGRUND

Stadsdelsnämnden har av kommunfullmäktige fått i uppdrag att minska barngruppernas storlek för att stärka kvaliteten i förskolorna. Uppdraget att minska barngruppsstorlekarna ingår vidare som en punkt i stadsdelsnämndens program för Vantör 2003-2006. Förvaltningen har också i uppdrag att tillgodose barnomsorgsgarantin.

Under 2005 har barnomsorgsgarantin i princip tillgodosetts under perioden januari-augusti. Under perioden september-december har förvaltningen haft vissa svårigheter att tillgodose barnomsorgsgarantin pga. förändrade planeringsförutsättningar, vilket beskrivs närmare nedan. Den genomsnittliga barngruppsstorleken i Vantör december 2005 var ca 15,8 barn/grupp. Motsvarande genomsnitt vid inledningen av år 2003 var ca 18,0 barn/grupp. Det har således skett en minskning med i genomsnitt 2 barn/grupp under perioden. Ett visst arbete kvarstår att uppfylla målen beträffande storlek på småbarns- respektive syskongrupp, enligt stadens förskoleplan.

Förvaltningen följer och analyserar kontinuerligt utvecklingen när det gäller behovet av förskoleplatser, bl.a. utifrån köstatistiken och prognoser om befolkningsutvecklingen. Arbetet med att tillgodose platsbehovet har presenterats för stadsdelsnämnden vid ett flertal tillfällen. I föreliggande ärende presenterar förvaltningen en analys av nuläget beträffande behovet av förskoleplatser och en preliminär prognos av platsbehovet de närmaste åren. Förvaltningen redovisar de insatser som planeras för att uppfylla uppdraget om minskade barngruppsstorlekar och för att tillgodose barnomsorgsgarantin.

Det är förvaltningens bedömning att det är nödvändigt att planera för fler platser än det faktiskt förväntade behovet då erfarenheter visar att vissa förskoleprojekt inte kan verkställas av olika skäl. I föreliggande ärende presenterar förvaltningen förslag på projekt för att klara behovet under 2006-2007. Därutöver föreslås att förvaltningen arbetar vidare och undersöker ett brett spektrum av projekt med olika placeringar. Syftet är att stadsdelsnämnden ska ha beredskap att snabbare än tidigare kunna aktivera förskoleprojekt vartefter behov uppstår.

BESLUTAD FÖRSKOLEUTBYGGNAD 2003-2005

Förvaltningens utgångsläge i arbetet med att tillgodose barnomsorgsgarantin och målet om minskade barngruppsstorlekar har varit den grundplanering för mandatperioden som presenterades i ett särskilt ärende till stadsdelsnämnden 2003-05-22 (dnr 402-233/2003).

Utifrån detta planeringsunderlag har tillbyggnad genomförts vid två förskolor belägna på Önskehemsgatan 13 och Rågsveds skolgränd 5. Förvaltningen har också öppnat en tidigare nedlagd förskola på Spårfinnargränd 12 i Rågsved. Sammantaget har fem förskoleavdelningar (ca 75 platser) tillskapats under perioden 2003-2005.

I enlighet med grundplaneringen fattade nämnden inriktningsbeslut 2005-08-25 respektive genomförandebeslut 2006-01-26 för en ombyggnation av G-huset i Hagsätraskolan till förskola.¹ Förskolan beräknas starta sin verksamhet i G-huset vid årskiftet 2006/2007 och stadsdelsnämnden tillförs då ca 30 förskoleplatser. Projektet innebär också en permanent lösning för förskolan Kvarnen som i nuläget har sin verksamhet i paviljong med tillfälligt bygglov.

Förvaltningen analyserar kontinuerligt utvecklingen när det gäller platsbehovet, bl.a. utifrån köstatistiken och befolkningsutvecklingen. Många faktorer är osäkra i det bedömningsarbetet, vilket beror på t.ex. snabba förändringar i in- respektive utflyttningsmönstren och planer hos enskilda anordnare. En relativt kraftig befolkningstillväxt förväntas i åldern 1-5 år de närmaste åren vilket pekar på en fortsatt hög efterfrågan på förskoleplatser. Denna efterfrågan har dock infallit tidigare än väntat. Därutöver erfor förvaltningen under hösten 2005 att de privata anordnare som tidigare hade aviserat långt framskridna planer på att starta verksamhet i Vantör, valde att så långt inte fullfölja planerna.

Planeringsförutsättningarna förändrades därmed markant på kort sikt och förvaltningen bedömde under hösten att den sedan tidigare planerade utbyggnaden av förskoleverksamheten var otillräcklig. För att klara förskoleplanens mål för barngruppernas storlek under mandatperioden, och för att tillgodose barnomsorgsgarantin i synnerhet, ansåg förvaltningen att det var nödvändigt med en skyndsam utbyggnad av förskoleverksamheten. Förvaltningen bedömde i november 2005 ett behov av 75-100 nya förskoleplatser fram till augusti 2006.

Mot bakgrund av ovanstående fattade stadsdelsnämnden 2005-11-30 beslut om en skyndsam förskoleutbyggnad vilket innebär paviljongslösning vid fastigheten kv. Snesen 1/Kvarntorpsgränd 13 samt en omdisponering och verksamhetsmässig anpassning av lokaler inom de pedagogiska verksamheterna (dnr 402-444/2005 resp. 402-443/2005). Utbyggnaden tillför stadsdelsnämnden ca 75 förskoleplatser.

Sammanfattningsvis har stadsdelsnämnden under perioden 2003-2005 fattat beslut för totalt ca 180 nya förskoleplatser.

¹ Kommunstyrelsens ekonomiutskott har tillstyrkt ärendet 2006-02-22.

ANALYS AV NULÄGE OCH KOMMANDE PLATSBEHOV²

Nuläge

Såsom angavs i genomförandeärendet för G-huset, Hagsätraskolan, har förvaltningen noggrant följt utvecklingen för att möta eventuellt nya behov av förskoleplatser inför hösten 2006. Nya ansökningar inkommer i princip dagligen till förvaltningen. Det är dock förvaltningens uppfattning att det är ett flertal familjer som utifrån den allmänna debatten om platsbrist "garderar sig" och anger önskemål om plats i ett tidigare skede än vad som är det faktiska behovet. Detta har framkommit i förvaltningens samtal med platssökande familjer och även i förskolepersonalens kontakter med föräldrar. Det kan nämnas att av ca 75 erbjudanden som sändes ut till platssökande familjer i januari/februari 2006 var det 15-20 familjer som tackade nej och/eller valde att skjuta fram önskad tidpunkt för förskoleplats.

Nedan redovisas kösituationen inom förskolan utifrån det antal ansökningar som inkommit till förvaltningen 2006-03-03. Tabellen ger en nulägesbild över kösituationen.

Tabell 1: Kösituation, kommunal barnomsorg 2006 i Vantör

Område	Ansökningar t.o.m. augusti*	Tillgängliga platser, augusti	Kvarvarande tillgängliga platser fr.o.m. september	Ansökningar september-december	Tillskott nya platser årsskiftet dec/jan**
Bandhagen/Högdalen	44	55	11	5	
Bandhagen/Örby	36	47	11	7	
Hagsätra	28	46	18	7	30
Rågsved	57	95	38	14	
Totalt	165	243	78	33	30

*Inkomna ansökningar t.o.m. 2006-03-03. Viss andel av de sökande antas köa för både kommunal och enskild förskoleplats.

**Avser G-huset, Hagsätraskolan.

Förvaltningen ser vissa svårigheter att tillgodose barnomsorgsgarantin under april-maj fram till augusti. Till hösten bedömer förvaltningen att det däremot kan uppkomma ett överskott av platser ("Kvarvarande tillgängliga platser fr.o.m. september"). Denna situation kan dock snabbt förändras då det kontinuerligt inkommer nya ansökningar. Merparten av de ansökningar som gäller förskoleplats under perioden september-december förväntas inkomma senare under våren. Därtill bedömer förvaltningen att det ännu inte har inkommit något större antal ansökningar utifrån den inflyttning som inleds

² I analysen av nuläge och kommande platsbehov, liksom i analysen av behov av projekt, har förvaltningen inte tagit hänsyn till planering hos enskilda anordnare. Dock är det i det fortsatta konkreta planeringsarbetet viktigt att beakta detta och löpande stämma av med enskilda anordnare.

under hösten i det nyproducerade bostadsbeståndet vid Hagsätra IP och i Bäverdalen, Rågsved.

Förvaltningen har haft som målsättning att föra ut resurser till förskoleenheterna i syfte att enheterna ska kunna minska barngruppernas storlek. I princip har målet om att minska barngruppernas storlek med i snitt 2 barn per grupp uppnåtts. Planering pågår för att alla förskolor också ska kunna uppfylla målen i stadens förskoleplan om antal barn i småbarns- respektive syskongrupp. Detta innebär ytterligare minskning av gruppstorlekarna motsvarande ca 30 platser.

Kommande behov

Enligt den senaste befolkningsprognosen från USK (Prognos 05) ökar antalet barn i åldern 1-5 år med ca 200-250 barn under perioden 2006-2014. Utifrån tidigare utfall bedömer förvaltningen att ca 75 procent av familjerna till barnen i åldern 1-5 år efterfrågar kommunal förskoleplats. Det innebär, grovt räknat, att ca 150-190 nya platser eller ca 10-13 avdelningar bör tillskapas fram till år 2014. Såsom har påpekats tidigare kan dock prognosen förändras utifrån t.ex. förändrade in- och utflyttningsmönster. Behovet av platser kan komma att förstärkas om ytterligare bostadsprojekt tillkommer.

Merparten av ökningen i antal barn 1-5 år förväntas under perioden 2006-2010, enligt USK:s befolkningsprognos. Därefter avtar tillväxttakten. För att tillgodose behovet av platser 2006-2007 uppskattar förvaltningen ett preliminärt behov av 6 nya förskoleavdelningar.

INSATSER FÖR PERIODEN 2006-2007 SAMT PLANERINGEN FÖR FORTSATT FÖRSKOLEUTBYGGNAD

Inom Vantör pågår en mängd olika planprojekt för bostadsproduktion. Merparten är relativt små projekt med begränsat antal bostäder. Dock pågår nyproduktion i större skala i Rågsved där t.ex. ca 130 nya bostäder tillskapas i kv. Bäverdalen. Planprocess pågår också för södra Rågsved där målet är att på sikt tillskapa ca 400 nya bostäder.

Mot bakgrund av ovanstående bedömer förvaltningen att det är nödvändigt att påbörja planering för ett flertal projekt med olika placeringar. Denna ”överskattning” i planeringen (på både kort och lång sikt) är nödvändig av flera skäl, främst av ovan nämnda prognossvårigheter. Något eller flera bostadsprojekt kan komma att bli vilande av t.ex. konjunkturmässiga skäl eller fördröjda av olika skäl. Nya byggnationsplaner kan tillkomma.

Förvaltningen har gjort en omfattande inventering av lämpliga lösningar utifrån olika behov (permanent/tillfälligt, kösituation i de olika stadsdelarna etc.). Vissa förskoleprojekt kommer att strykas från listan om det visar sig att erforderliga beslut om detaljplan eller bygglov inte kan fattas. Det är vidare fullt rimligt att anta att inte samtliga projekt visar sig genomförbara av exempelvis kostnadmässiga skäl.

I tabellen nedan redovisas förvaltningens förslag av lösningar som lämpliga att projektera, för att möta behovet av förskoleplatser perioden 2006-2007. För att säkerställa att en tillräcklig utbyggnad kommer till stånd, bedömer förvaltningen att det är lämpligt påbörja projektering för 9 avdelningar (prognostiserat behov; 6 avdelningar). Samtliga bör projekteras fram till bygglovsskede. Genom en nogsam bevakning av kösituationen kan lämpliga projekt aktiveras med en god matchning beträffande lokalisering. Förvaltningen avser att återkomma med genomförandeärenden i särskild ordning.

Tabell 2: Åtgärder för nya förskoleplatser 2006-2007

<i>Stadsdel</i>	<i>Åtgärd</i>	<i>Uppskattat antal platser</i>	<i>Antal avdelningar</i>
Högdalen/ Bandhagen	Förskolan Önskehemsgatan 13 utökas med en avdelning. Detta genom att specialförskolan Delfinen lokaliseras i annex som uppförs vid den numera samlade sarskoleverksamheten vid Trollesundsvägen 55.	15	1 avd.
Örby	Tillbyggnad vid befintlig förskola på Vingåkersvägen 22.	15	1 avd.
Örby	Tillbyggnad vid befintlig förskola på Ripsavägen 33.	15	1 avd.
Hagsätra	Porlabacken 34, f.d. tandläkarmottagning. SISAB:s fastighet invid Hagsätraskolan. Ombyggnation till förskola.	30	2 avd.
Hagsätra	Utredning om ev. tidigare övertagande av hyreskontrakt för Solgården, Hagsätravägen 115. F.n. dagverksamhet. Enligt nuvarande planering återlämnar verksamheten sina nuvarande lokaler till hyresvärden vid inledningen av år 2008. Verksamheten kommer då att flytta till annan lokal. Ombyggnation/verksamhetsanpassning.	30	2 avd.
Rågsved	Tillbyggnad vid befintlig förskola på Bäverdammsgränd 5.	15	1 avd.
Rågsved	Tillbyggnad vid befintlig förskola på Spårfinnargränd 17.	15	1 avd.
Totalt		135	9 avd.

Därutöver bedömer förvaltningen det nödvändig med beredskap för ytterligare platsbehov de närmaste åren, såsom beskrevs ovan. Det sker genom att förvaltningen parallellt fortsätter utredningsarbetet kring ett flertal möjliga lösningar, med olika placeringar. Det finns t.ex. skäl att titta närmare på möjligheter för permanenta eller tillfälliga lösningar på olika grönytor. Likaså har förvaltningen en dialog med

fastighetsägare runt om i Vantör kring lokalytor som kan nyttjas för förskoleverksamhet.

Det kan också nämnas i sammanhanget att förvaltningen kommer att ha en diskussion med utbildningsförvaltningen beträffande lokaler för särskoleverksamhet (St. Örjans). Förvaltningen kommer att undersöka om eventuella ytor där utbildningsförvaltningen säger upp kontrakt, eller där kontrakt löper ut och inte förnyas, kan matchas mot förvaltningens behov av förskoleplatser.

Mot bakgrund av planprocessen för södra Rågsved kommer förvaltningen särskilt att studera möjligheterna till permanent förskola alternativt tillfällig lösning på fastighet intill förskolan Bäverdammsgränd 5 liksom undersöka möjligheten att bygga till 2-3 avdelningar vid förvaltningens lokaler på Bjursätragatan 72. Förvaltningen avser att återkomma i särskild ordning i dessa ärenden.

STIMULANSBIDRAG

Stadsledningskontorets anvisningar för stimulansbidrag ger utrymme för nämnden att ansöka om stimulansbidrag omfattande beställarstöd samt förprojektering och projektering för ”nya” förskolor. Nämndens kostnad för att projektera för ombyggnation av befintliga lokaler är i de flesta fall desamma som vid nybyggnation. Förvaltningen bedömer det därför motiverat att stimulansbidrag om totalt 4,2 mnkr utgår enligt nedan:

Tabell 3: Förvaltningens bedömning av stimulansbidrag. Mnkr.

Stadsdel	Åtgärd	Antal avd.	Beställarstöd	Förprojektering och projektering
Högdalen/ Bandhagen	Förskolan Önskehemsg. 13/annex uppförs vid Trollesundsv. 55.	1 avd.	0,1	0,5
Örby	Tillbyggnad vid befintlig förskola på Vingåkersvägen 22.	1 avd.	0,1	0,5
Örby	Tillbyggnad vid befintlig förskola på Ripsavägen 33.	1 avd.	0,1	0,5
Hagsätra	Porlabacken 34, f.d. tandläkarmottagning. Ombyggnation till förskola.	2 avd.	0,1	0,5
Hagsätra	Solgården, Hagsätravägen 115, f.n. dagverksamhet. Ombyggnation/ verksamhetsanpassning.	2 avd.	0,1	0,5
Rågsved	Tillbyggnad vid befintlig förskola på Bäverdammsgränd 5.	1 avd.	0,1	0,5
Rågsved	Tillbyggnad vid befintlig förskola på Spårfinnargränd 17.	1 avd.	0,1	0,5
Totalt		9 avd.	0,7	3,5
				4,2 mnkr

FÖRVALTNINGENS SYNPUNKTER

I USK:s prognos om befolkningsutvecklingen 2005-2014 anges att det har tagits hänsyn till en planering av ca 1 400 lägenheter. Drygt hälften av dessa berör Rågsved. Förvaltningen har i analysen av platsbehovet haft en fördjupad dialog med stadsbyggnadskontoret för att erhålla en närmare information om de bostadsprojekt som är på gång för olika delar av Vantör samt en uppfattning om i vilket skede dessa projekt befinner sig i.

Förvaltningen finner det positivt att det finns ett så tydligt intresse från flera olika byggherrar att satsa på bostadsprojekt i Vantör. Oavsett hur stor andel av den prognostiserade ökningen i antal barn i förskoleålder som härrör från nyproduktionen av bostäder, in- och utflyttningsstömmar i övrigt, födelsetal etc. kan ett ökat tryck på den kommunala servicen förväntas, dvs. förskoleplatser i första hand. Förvaltningen har genomfört en omfattande inventering av möjliga förskoleprojekt. Dels lösningar som innebär tillbyggnad av befintliga förskolor, dels möjligheter att tillskapa permanenta eller tillfälliga lösningar på fastigheter runt om i Vantör, t.ex. park- och grönytor. Dessa lösningar behöver dock studeras vidare.

Den föreslagna planeringen är ett avsteg från det tillvägagångssätt som förvaltningen tidigare har använt sig av i planeringsarbetet. Skälet till att förvaltningen nu bedömer det nödvändigt att ta fram ett brett spektrum av förslag till nya förskoleplatser är huvudsakligen svårigheterna att göra exakta prognoser om platsbehoven och att erfarenheter visar att vissa förskoleprojekt inte kan verkställas av olika skäl. Stadsdelsnämnden bör ha beredskap för att kunna aktivera projekt vartefter behov uppstår. Det sistnämnda avser främst det behov av förskoleplatser som kan komma att uppstå i skov då inflyttning sker i större bostadsprojekt.

Förvaltningen avser att återkomma till nämnden med genomförande beslut för respektive förslag ovan som avser att möta platsbehovet 2006-2007. Förvaltningen avser vidare att vid behov återkomma till nämnden med inriktnings- respektive genomförandeärende för övriga undersökta lösningar beroende på i vilken fas ärendet befinner sig.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att planera förskoleutbyggnad enligt redovisningen i detta ärende. Nämnden föreslås vidare godkänna att utredning och planering sker gällande tillbyggnad och/eller ombyggnad för objekt enligt förvaltningens redovisning ovan. Slutligen föreslår förvaltningen att nämnden ansöker om stimulansbidrag om totalt 4,2 mnkr varav 0,7 mnkr för beställarstöd och 3,5 mnkr för förprojektering och projektering, enligt förvaltningens redovisning ovan.

BILAGA

Minska barngruppernas storlek inom förskolan (dnr 402-233/2003).